

Gai 1. TERMODINAMIKA KIMIKOA

Galderak

1. Hurrengo baieztapenen artean, zeintzuk dira egokiak?
  - a. Osagai bakarreko sistema homogeneoa izan behar da.
  - b. Osagai likido biko sistema homogeneoa izan behar da.
  - c. Sistema homogeneo bat osagai bakarrekoa izan behar da.
  - d. Osagai gas biko sistema homogeneoa izan behar da.
  - e. Osagai desberdin batzuk sistema heterogeneo osatu behar dute.
2. Ondoko sistemak isolatu, ireki ala itxiak dira?
  - a. Ura irakiten prezipitatu-ontzi batean.
  - b. Ura irakiten Dewar-ontzi batean.
  - c. Ura presio-lapikoan, berotzen hasten denean.
  - d. Merkurioa termometro kliniko baten barruan.
3. Sistema bat: izotz-zatiak NaCl disoluzio batean. Esan, egiaztatuz, zeintzuk baieztapen diren egokiak.
  - a. Sistema homogeneoa da.
  - b. Sistemak hiru interfaze ditu.
  - c. Sistemak lau osagai ditu.
  - d. Sistemak hiru fase likido eta bat solidoa ditu.
  - e. Sistemak bi osagaiak ditu.
4. Frogatu hurrengo Maxwell-en ekuazioak dagokion Gibbs-en ekuaziotik abiatuz:

$$\left(\frac{\partial T}{\partial P}\right)_S = \left(\frac{\partial V}{\partial S}\right)_P \qquad \left(\frac{\partial S}{\partial V}\right)_T = \left(\frac{\partial P}{\partial T}\right)_V$$

5. Hurrengo substantzia-bikote bakoitzerako, esan zein substantziak duen potentzial kimiko altuena:
  - a. $\text{H}_2\text{O(l)}$ 25°C- eta 1 atm-tan, eta $\text{H}_2\text{O(g)}$ 25°C- eta 1 atm-tan.
  - b. $\text{H}_2\text{O(s)}$ 0°C- eta 1 atm-tan, eta $\text{H}_2\text{O(l)}$ 0°C- eta 1 atm-tan.
  - c. $\text{H}_2\text{O(s)}$ -5°C- eta 1 atm-tan, eta $\text{H}_2\text{O(l)}$ superhoztua -5°C- eta 1 atm-tan.
  - d. $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$ (s) 25 °C- eta 1 atm-tan // $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$ (ur insaturatua) 25 °C- eta 1 atm-tan.
  - e. $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$ (s) 25 °C- eta 1 atm-tan // $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$ (ur saturatua) 25 °C- eta 1 atm-tan.
  - f. $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$ (s) 25 °C- eta 1 atm-tan // $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$ (ur lar-saturatua) 25 °C- eta 1 atm-tan.

6. Demagun hurrengo erreakzioa,

Hasieran 5 NaIO₃ mol, 8 Na₂SO₃ mol eta 4 NaHSO₃ mol badaude, esan zein den erreaktibo mugatzailea, erreakzio-hedapenaren kontzeptua (ξ) erabiliz.

7. Hurrengo sistema itxietarako, idatzi faseen arteko oreka materialaren baldintza(k):

- izotza orekan ur likidoarekin;
- sukrosa solidoa orekan sukrosaren ur-disoluzio asetuarekin;
- bi fasedun sistema, fase bat eterraren disoluzio asea uretan, eta bestea uraren disoluzio asea eterretan.

8. Azaldu arrazonatuz ondoko esaldiak zuzenak diren ala ez:

- Propano gasaren errekuntza-erreakziorako $\Delta H^0 = -2220.1 \text{ kJ/mol}$ dela jakinik: “erreakzio ponpa kalorimetrikoko batean, bolumena konstante mantenduz, gertatzen denean askatutako beroa 2220.1 kJ/mol-takoa da”.
- Erreakzio batentzat Gibbs-en energia askearen aldaketa berdin zero bada, bere oreka konstanteak zero balio du eta, beraz, erreakzio ez da gertatuko.
- Prozesu honetan: $\text{H}_2\text{O}(l) \rightarrow \text{H}_2\text{O}(g)$ (100°C-tan eta 1 atm-tan)
  - $\Delta H = 0$
  - $\Delta S = 0$
  - $\Delta H = \Delta E$
  - $\Delta H = T\Delta S$
  - $\Delta H = \Delta G$
- C-Cl loturaren energia, ondoko datuetatik kalkula daiteke:
 $\Delta H_f^0 (\text{CCl}_4, l)$, $\Delta H_f^0 (\text{Cl}, g)$, $\Delta H_f^0 (\text{C}, g)$.
- $\Delta G_f^0 (\text{H}_2\text{O}, l)$ -a kalkula daiteke zera jakinik, $\Delta H_f^0 (\text{H}_2\text{O}, l)$ eta ur likidoaren entropia.

9. a- Azaldu arrazonatuz hurrengo substantzietatik zeinek duen $\Delta H_f^0 = 0$.
Br₂ (g), N (g), C (g), CO (g), Ne (g).

b- Amonio kloruro solidoaren hurrengo datuetatik: $\Delta H_f^0 = -314 \text{ kJ/mol}$
 $\Delta G_f^0 = -201.5 \text{ kJ/mol}$. Azaldu arrazonatuz zergatik ΔG_f^0 ΔH_f^0 baino positiboagoa den.

10. Termodinamikako lehen eta bigarren legea abiapuntu bezala kontuan hartuta, lortu Gibbs-en ekuazioa energia askearako. Adierazi zeintzuk izango diren magnitude honen aldagai naturalak.

11. Erantzun arrazonatu hurrengo kuestioiak:
- a.- $\text{NO}_2\text{Cl}(\text{g}) \rightarrow \text{NO}_2(\text{g}) + \text{Cl}(\text{g})$ erreakzioa emanik, azaldu zer esan daitekeen prozesu horren espontaneitateari buruz, eta nola aldatuko den tenperatura aldatzerakoan.
  - b.- Aurresan ondoko prozesuaren ΔH° eta ΔS° -ren zeinuak:
$$\text{NH}_3(\text{l}) \rightarrow \text{NH}_3(\text{g})$$
  - c.- Azaldu zein pausu jarraituko zenituzkeen eta zein datu behar izango zenituzkeen etanol likidoaren entropia absolutua 298 K-etan kalkulatzeko.
12. Kalkulatu q, W, ΔH eta ΔU gas ideal baten 2 molak aldatzen direnean 10 l-tatik 10 °C-tan 60 l-tara 60 °C-tan bi bide ezberdinak jarraituz:
- a. 60 °C-tara berotzen da bolumen konstantepean eta gero hedatzen da isothermoki eta itzulgarri 60 l-tara.
  - b. Hedatzen da itzulgarri eta isothermoki 60 l-tara eta gero berotzen da bolumen konstantepean 60 °C-tara.
- Datuak:* $C_V = 5.5 \text{ cal K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$

Ariketak

13. Metanoa metxero batean erretzen deneko prozesuaren etekina %80 dela jakinez,

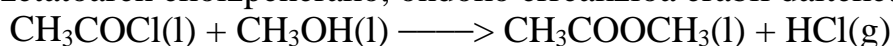
a.- 1 mole metano 25°C-tan erretzen denean, askatzen den bero-kantitate determinatu, prozesua presio konstantez egiten bada.

b.- Prozesua 200°C-tan eginez, askatzen den bero-kantitatea 2 kg ur berotzeko erabiltzen da; jakinik hasieran ura 200°C-tan aurkitzen dela, kalkulatu bukaerako tenperatura.

<i>Datuak:</i>	ΔH_f^0 (kcal/mol)	C_P (cal/molK)
H ₂ O(l)	-68.32	18
CO ₂ (g)	-94.05	7.7
CH ₄ (g)	-17.89	7.5
H ₂ O(g)	-57.80	8.15
O ₂ (g)		6.5

Emaitzak: a) -170.24 kcal; b) 641.88 K.

14. Metil azetatoaren ekoizpenerako, ondoko erreakzioa erabil daiteke:

Determinatu absorbatutako edo askatutako beroa, presioa konstante mantenduz eta $T = 25^\circ\text{C}$ -tan, 13.1 cm³ azetilo kloruro, 10.9 cm³ metanolarekin erreakzionarazten direnean.

<i>Datuak:</i>	ΔH_f^0 (kcal·mol ⁻¹)	D (lotura) (kJ·mol ⁻¹)	S^0 (cal·mol ⁻¹ ·K ⁻¹)
C(g) = 171.7	CO ₂ (g) = -94.05	C-C = 348	H ₂ (g) = 31.21
O(g) = 59.16	CH ₃ OH(l) = -57.04	C-Cl = 328	Cl ₂ (g) = 53.29
H(g) = 52.09	H ₂ O(l) = -68.32	C=O = 727	HCl(g) = 44.62
Cl(g) = 29.01		C-H = 413	

$$\Delta H^{\circ}_{\text{baporizazioa}}(\text{CH}_3\text{COCl}) = 6,76 \text{ kcal} \cdot \text{mol}^{-1} \quad \Delta G^{\circ}_f(\text{HCl,g}) = -22.77 \text{ kcal} \cdot \text{mol}^{-1}$$

$$\Delta H^{\circ}_{\text{errekuntza}}(\text{CH}_3\text{COOCH}_3, \text{l}) = -381,2 \text{ kcal} \cdot \text{mol}^{-1}$$

$$d(\text{CH}_3\text{COCl,l}) = 1,105 \text{ g} \cdot \text{cm}^{-3}$$

$$d(\text{CH}_3\text{OH,l}) = 0,791 \text{ g} \cdot \text{cm}^{-3}$$

Emaitza: -3.67 kcal

15. 2.56 cm³ azetonitrilo (CH₃CN) likido erretzen dira 25°C-tan eta oxigenoaren presentziaz, karbono dioxido, ura eta nitrogeno lortzen direlarik. Erreakzioaren bidez askatzen den beroa 25°C-tan dagoen 500cm³ ur berotzeko erabiltzen da.

a. Kalkulatu urak lortzen duen tenperatura.

b. Gero berotutako ura sartzen da termikoki aislatua dagoen ontzi batean, non -10°C-tan 10g izotz baitago.

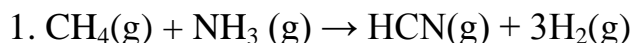
1. Determinatu ontziko bukaerako tenperatura.

2. Ontzi isolatuaren barruan gertatzen den prozesuaren espontaneitatea justifikatu, sistemaren entropia absolutuaren kalkularen eta bigarren printzipioaren bidez.

Datuak: ΔH_f^0 (CO₂, g) = -94.05 kcal/mol; ΔH_f^0 (CH₃CN, g) = 19.99 kcal/mol
 ΔH_{bap}^0 (CH₃CN) = 8.173 kcal/mol
 ΔH_{fus}^0 (H₂O) = 1440 cal/mol
 ΔG_f^0 (H₂O, l) = -56.69 kcal/mol
 S^0 (O₂, g) = 49.00 cal/molK;
 S^0 (H₂, g) = 31.2 cal/molK S^0 (H₂O, l) = 16.72 cal/molK
 C_p (H₂O, l) = 18 cal/molK C_p (H₂O, s) = 9 cal/molK
d(g/cm³): H₂O = 1.00, CH₃CN = 0.78

Emaitzak: a) 327.52 K; b.1) 325 K; b.2) 0.66 cal K⁻¹

16. HCN delakoaren produkzio industrialaren ondoko erreakzioetatik bat erabil daiteke:

a. Baldintza estandarretan eta ikuspuntu energetikotik, zein da erreakzio egokiena?

b. Determinatu zein den ΔH_f^0 (H₂O, g)-aren balorea.

c. Erreakzio bakoitzaren espontaneitatea determina ezazu 25°C-tan

<i>Datuak:</i> ΔH_f^0 (kcal/mol)	S^0 (cal/molK)	S^0 (cal/molK)
CH ₄ (g) = -17.9	CH ₄ (g) = 44.5	O ₂ (g) = 49.00
NH ₃ (g) = -11.04	NH ₃ (g) = 46.01	H ₂ (g) = 31.2
HCN(g) = 31.2	HCN(g) = 48.23	H ₂ O(g) = 45.1

Emaitzak: a) 2; b) -57.71 kcal/mol; c1) 44.85 kcal/mol; c2) -118.82 kcal/mol.

17. Dietilamina, (C₂H₅)₂NH, likidoaren konbustioan 298K-tan CO₂, H₂O eta N₂ lortzen direla jakinik, determinatu -10°C-tan dagoen 20g-ko izotz zati baten bukaerako tenperatura, 0.51 cm³ dietilaminaren konbustioan askatutako beroa erabiltzen bada.

Datuak:

$$C_p(\text{H}_2\text{O}, s) = 0.5 \text{ cal} \cdot \text{g}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$$

$$\Delta H_{fus}^0(\text{H}_2\text{O}) = 80 \text{ cal} \cdot \text{g}^{-1}$$

$$\Delta H_{bap}^0(\text{dietilamina}) = 7.308 \text{ kcal} \cdot \text{mol}^{-1}$$

$$\Delta H_f^0(\text{H}_2\text{O}, l) = -68.31 \text{ kcal} \cdot \text{mol}^{-1}$$

$$\Delta H_f^0(\text{dietilamina}, g) = -19.970 \text{ kcal} \cdot \text{mol}^{-1}$$

$$C_p(\text{H}_2\text{O}, l) = 1.0 \text{ cal} \cdot \text{g}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$$

$$d(\text{dietilamina}) = 0.706 \text{ g} \cdot \text{cm}^{-3}$$

$$\Delta H_{errekuntza}^0(\text{CO}, g) = -67.63 \text{ kcal} \cdot \text{mol}^{-1}$$

$$\Delta H_f^0(\text{CO}, g) = -26.41 \text{ kcal} \cdot \text{mol}^{-1}$$

Emaitza: 366.25 K

18. 49,4 cm³ azetonitrilo (CH₃CN) likidoa, ur soberaz erreakzionarazten denean, azido azetiko (CH₃COOH) eta amoniakoa (NH₃), biak ur disoluzioan, lortzen dira.

a) Jakinik, erreakzio honetan askatutako beroa 17,2 g-tako ur masa, presio konstantepean, 298 K-etatik 380 K-etara berotzeko erabili dela, determinatu erreakzioaren entalpia molarra.

b) Determinatu azido azetiko akuosoaren formazio entalpia.

Datuak:

ΔH_f^0 (kcal/mol)	S^0 (cal/mol K)	D (kcal/mol)	C_p (cal/mol K)
NH ₃ (aq) = - 19,32	O ₂ (g) = 49,0	C – C = 83,2	H ₂ O(l) = 18,0
C(g) = 171,7	H ₂ (g) = 31,21	C – H = 98,8	H ₂ O(g) = 8,46
H(g) = 52,09	H ₂ O(l) = 16,72	C $\equiv$ N = 213,1	
N(g) = 113,0			

$$d(\text{CH}_3\text{CN}) = 0,786 \text{ g/cm}^3$$

$$\Delta H_{\text{bap}}^0 (\text{H}_2\text{O}) = 9,72 \text{ kcal/mol}$$

$$\Delta H_{\text{bap}}^0 (\text{CH}_3\text{CN}) = 8,17 \text{ kcal/mol}$$

$$\Delta G_f^0 (\text{H}_2\text{O}, l) = - 56,69 \text{ kcal/mol}$$

Emaitzak: a): 11,22 kcal/mol; b) -116,7 kcal/mol.

19. Ponpa kalorimetriko batean, bolumena konstantea mantenduz, 7,5 g azetaldehido likido erretzen dira 298 K-etan, prozesu honetan 47,59 kcal askatzen direlarik

Determinatu:

a) Errekuntzaren ΔH_c^0

b) Entalpia aldaketa, azido azetiko likido azetaldehido likidoaren oxidazioaren bidez lortzen denean.

Datuak:

ΔH_f^0 (kcal/mol)	D (kcal/mol)	ΔH_{bap}^0 (kcal/mol)
H ₂ O(l) = - 68,32	C – C = 83,2	HAz = 9,96
CO ₂ (g) = -94,05	C – H = 98,7	
C(g) = 171,7	C = O = 173,8	
H(g) = 52,09	C – O = 85,6	
O(g) = 59,16	O – H = 110,7	

Emaitzak: a) -281,7 kcal/mol; b) -46,24

20. 3,48 litroko ontzi batean, 20,0 °C-tan, 81,1 cm³ azido azetiko eta 200,5 g fosforo pentakloruro sartzen dira. Ondoko erreakzioa bolumena konstantea mantenduz gertatzen delarik:

- a) Determinatu erreakzioan askatzen edo absorbitzen den beroa.
b) Erreakzioko bero kantitate berdina, -5,36 °C-tan aurkitzen den 33,3 g-ko ur masa hozteko edo berotzeko erabiltzen bada, determinatu uraren bukaerako tenperatura eta egoera.

Datuak: Pm (g mol⁻¹) : Cl = 35,46; P = 30,98; O = 16,00; C = 12,00; H = 1,01

$$d(\text{CH}_3\text{COOH}, \text{l}) = 1,052 \text{ g cm}^3$$

$$C_P(\text{H}_2\text{O}, \text{s}) = 37,66 \text{ J mol}^{-1} \text{ K}^{-1}$$

$$\Delta H_{\text{fus}}^0(\text{H}_2\text{O}, \text{s}) = 6,025 \text{ kJ mol}^{-1}$$

$$\Delta H_{\text{errekuntza}}^0(\text{CH}_3\text{COOH}, \text{l}) = -874,2 \text{ kJ mol}^{-1}$$

$$\Delta H_{\text{errekuntza}}^0(\text{C}, \text{graf}) = -393,51 \text{ kJ mol}^{-1}$$

$$C_P(\text{H}_2\text{O}, \text{l}) = 75,31 \text{ J mol}^{-1} \text{ K}^{-1}$$

$$\Delta H_{\text{bap}}^0(\text{H}_2\text{O}, \text{l}) = 40,67 \text{ kJ mol}^{-1}$$

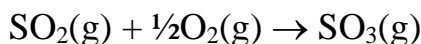
$$\Delta H_{\text{errekuntza}}^0(\text{H}_2, \text{g}) = -285,84 \text{ kJ mol}^{-1}$$

$$\Delta H_{\text{bap}}^0(\text{CH}_3\text{COOH}, \text{l}) = 51,70 \text{ kJ mol}^{-1}$$

ΔH_f^0 (kJ mol ⁻¹)
HCl(g) = -92,31
POCl ₃ (g) = -558,5
CH ₃ COCl(g) = -242,8
PCl ₅ (g) = -374,9

Emaitzak: a): -84,9 kJ/mol; b) 100 °C, 7 g likido.

21. Kalkulatu hurrengo erreakzioaren entalpia aldaketa:

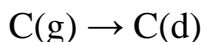
Gas erreaktiboak, SO₂ eta O₂, hasieran 20 °C-tan eta 50 °C-tan, hurrenez hurren, aurkitzen direnean eta lortzen den produktua 250 °C-tan baldin badago. Suposatu presio konstantea mantentzen dela presio atmosferikoan eta erreaktibo kantitate estekiometrikoak erreakzionatzen direla

Datuak:

	SO ₂ (g)	O ₂ (g)	SO ₃ (g)
$\Delta H_{f,298}^0$ (kJ/mol)	-296,8		-395,7
c_P (J/mol·K)	39,9	29,4	50,7

Emaitza: -87,6 kJ

22. Hurrengo erreakzioa kontuan hartuz non karbono bilakatzen da grafitotik diamanterara:

Frogatu erreakzio hori ez dela espontaneo baldintza arruntetan eta ez dela izango nahiz eta tenperatura handitu. Erreakzioa espontaneo izan daiteke presioa handituz?

Datuak:

	C(g)	C(d)
$\Delta H^0_{f,298}$ (kJ/mol)		1,89
S^0_{298} (J/mol·K)	5,74	2,38
ρ (g/cm ³)	2,25	3,51